

Εκπαιδευτικό Συνέδριο

«Εκπαιδευτική ηγεσία σε περίοδο κρίσης»

Εκλεκτοί προσκεκλημένοι, αγαπητοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι,

Κατ' αρχήν θα ήθελα να ευχαριστήσω τους διοργανωτές του σημερινού συνεδρίου για την πρόσκληση και να εκφράσω τη βεβαιότητα ότι τα συμπεράσματα που θα προκύψουν θα αξιοποιηθούν για το καλό της κυπριακής εκπαίδευσης.

Η δική μου τοποθέτηση εστιάζεται σε δύο βασικές παραμέτρους:

- Πρώτα, στην αναβάθμιση του ρόλου που καλείται να αναλάβει η Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση στον τόπο μας, μέσα στη σημερινή περίοδο οικονομικής κρίσης.
- Δεύτερο, πώς επηρεάζεται το κλίμα και η κουλτούρα στα σχολεία μας ως συνέπεια της προαναφερθείσας κρίσης και πώς αντιμετωπίζονται αυτές οι προκλήσεις σε επίπεδο εκπαιδευτικής ηγεσίας.

Η Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση στον τόπο μας διαδραματίζει σημαίνοντα ρόλο στην παιδεία των νέων μας. Μεγάλος αριθμός αποφοίτων της Τεχνικής Εκπαίδευσης συνέχισε τις σπουδές σε ανώτερο και ανώτατο επίπεδο και έχουν αναλάβει ηγετικό ρόλο στη στελέχωση της Κυπριακής βιομηχανίας, ενώ οι υπόλοιποι απόφοιτοι απορροφούνται από την κυπριακή αγορά εργασίας. Τα τρία τελευταία χρόνια ο αριθμός των μαθητών που φοιτούν στις Τεχνικές Σχολές σε σχέση με αυτούς που φοιτούν στα δημόσια και ιδιωτικά Λύκεια, παρουσίασε μια σταθερή αύξηση από το 13% που ήταν το 2010, στο 19% σήμερα. Η πιο πάνω αύξηση σχετίζεται άμεσα με τα νέα οικονομικά δεδομένα του τόπου μας και με τις ευκαιρίες που ενδέχεται να προκύψουν από την εξόρυξη και εκμετάλλευση του φυσικού αερίου και την αναμενόμενη αύξηση των αναγκών στη Ξενοδοχειακή και επισιτιστική βιομηχανία. Από τα πιο πάνω εύκολα συνάγεται το συμπέρασμα ότι άμεσα πρέπει να υλοποιηθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για την περίοδο 2014 – 2016 για τη Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και ιδιαίτερα ο πρώτος στόχος που αναφέρεται στην αύξηση της ελκυστικότητας και διασφάλιση της ποιότητας της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Επιπρόσθετα, στροφή προς την Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση παρουσιάζεται και σε επίπεδο αποφοίτων του Λυκειακού κύκλου. Τα Μεταλυκειακά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης που άρχισαν τη λειτουργία τους το Σεπτέμβριο του 2012, προσφέρουν ευκαιρίες, στους Κύπριους πολίτες και ιδιαίτερα τους νέους, για να αποκτήσουν, να βελτιώσουν, να αναβαθμίσουν και να πιστοποιήσουν τα επαγγελματικά τους προσόντα. Με αυτόν τον τρόπο προσβλέπουμε ότι θα καταστούν ικανότεροι για απασχόληση σε πιο εξειδικευμένους τομείς και κατά συνέπεια, αυτό θα αυξήσει τη συμμετοχή του εργατικού μας

δυναμικού στην αγορά εργασίας. Το γεγονός ότι οι αιτητές για φοίτηση στα ΜΙΕΕΚ ήταν 10 φορές περισσότεροι από τις εγκεκριμένες θέσεις, καταδεικνύει τη στροφή των νέων μας προς την εκπαίδευση και κατάρτιση σε τεχνικά επαγγέλματα και σχετίζεται άμεσα με τη σημερινή οικονομική κατάσταση που διέρχεται ο τόπος μας.

Αναμφίβολα οι προοπτικές που διανοίγονται σήμερα για την Τεχνική και Επαγγελματική εκπαίδευση επιβάλλεται να αξιοποιηθούν προς την ορθή κατεύθυνση της ποιοτικής αναβάθμισης και δε θα περιοριστούν αποκλειστικά και μόνο στην ανεξέλεγκτη αύξηση του αριθμού των μαθητών που θα φοιτούν στα σχολεία μας. Ο ρόλος και η ευθύνη της εκπαιδευτικής ηγεσίας σε όλα τα επίπεδα είναι καθοριστικής σημασίας στην επίτευξη του πιο πάνω στόχου που δεν είναι άλλος από την αύξηση της ελκυστικότητας και διασφάλιση της ποιότητας της προσφερόμενης εκπαίδευσης.

Η Τεχνική Σχολή Μακάριος Γ΄ στον Αρχάγγελο Λευκωσίας, στην οποία υπηρετώ τα τρία τελευταία χρόνια, είναι σήμερα η μεγαλύτερη Τεχνική Σχολή της Κύπρου. Σ' αυτήν φοιτούν 600 περίπου μαθητές και μαθήτριες. Οι καθημερινές προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει η Διευθυντική Ομάδα και κατ' επέκταση ολόκληρος ο Καθηγητικός Σύλλογος, είναι πολλές. Αυτό γιατί σήμερα η κοινωνία μας διάγει μια πολύ δύσκολη περίοδο οικονομικής κρίσης με κύρια χαρακτηριστικά την αύξηση της ανεργίας, τις μειώσεις των μισθών και γενικώς την αβεβαιότητα για το μέλλον. Η πιο πάνω εικόνα σίγουρα δεν αφορά μόνο την τεχνική σχολή στην οποία υπηρετώ αλλά επεκτείνεται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Εκ των πραγμάτων μπορώ να εκφράσω την άποψη ότι η παιδεία σήμερα πλήττεται σε τέτοιο βαθμό, ώστε η μάθηση να γίνεται θυσία, στο βωμό των αναγκών του μνημονίου. Να αναφέρω χαρακτηριστικά ότι οι αναπτυξιακές δαπάνες για τις Τεχνικές Σχολές έχουν μειωθεί τα δύο τελευταία χρόνια κατά 75% και τα κονδύλια για τα λειτουργικά έξοδα των σχολείων κατά 40%. Οι συνεχείς μειώσεις των κονδυλίων για την εκπαίδευση επηρεάζουν συνεχώς την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης με απρόβλεπτες συνέπειες.

Στα σχολεία μας παρουσιάζονται καθημερινά όλο και περισσότερες περιπτώσεις παιδιών των οποίων οι οικογένειες αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα. Κατά τη σχολική χρονιά 2011 – 2012 συμπεριλήφθησαν στον κατάλογο των άπορων 40 μαθητές και μαθήτριες, τη σχολική χρονιά 2012 – 2013 ανήλθαν στους 65 και φέτος έχουν φθάσει στους 90. Σημαντικό ρόλο στην οικονομική στήριξη αυτών των παιδιών διαδραματίζει η επιτροπή μαθητικής πρόνοιας του καθηγητικού συλλόγου, η οποία παρουσιάζει, τα τελευταία χρόνια, πλούσια δράση στο σχολείο μας. Αξιοποιώντας τις δυνατότητες που μας παρέχονται από τα εργαστήρια της σχολής, καθηγητές και μαθητές διοργάνωσαν από κοινού στα εργαστήρια του κλάδου ξενοδοχειακών, φιλανθρωπικά δείπνα και προγεύματα, κατασκεύασαν στα εργαστήρια καλλιτεχνικών σπουδών, κοσμήματα, πίνακες ζωγραφικής και χαρακτικά. Αυτά διατέθηκαν σε φιλανθρωπικά παζαράκια για οικονομική ενίσχυση του ταμείου μαθητικής πρόνοιας. Οι προσπάθειες που καταβάλλονται από όλους είναι αξιόπαινες. Ενδεικτικά αναφέρω ότι κατά την

περασμένη σχολική χρονιά η επιτροπή πρόνοιας του σχολείου διέθεσε το ποσό των €8000 για τις ανάγκες των απόρων μαθητών σε ρουχισμό, τρόφιμα και πρόγευμα. Σημαντική είναι και η συμβολή του Συνδέσμου Γονέων και Κηδεμόνων ο οποίος προσέφερε το ποσό των €6000, ο όμιλος Σιακόλα που παραχώρησε κουπόνια για την αγορά ρουχισμού αξίας €2000 όπως και της Ιεράς αρχιεπισκοπής Κύπρου για σκοπούς προγεύματος το ποσό των €9000. Με το ποσό των €25,000 ενισχύθηκε η προσπάθεια ώστε όλα τα παιδιά να έχουν ίσες ευκαιρίες.

Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης συνεκδοχικά στα παιδιά είναι αρκετές και οι προεκτάσεις τους πολλές.

Δεν είναι τυχαίο που παρατηρείται σημαντική αύξηση του αριθμού των μαθητών που παρουσιάζουν σοβαρής μορφής παραβατική και αντικοινωνική συμπεριφορά, η οποία σχετίζεται άμεσα με τα προβλήματα που μεταφέρουν στο σχολείο από το οικογενειακό τους περιβάλλον. Για την αντιμετώπιση των πιο πάνω περιπτώσεων επιβάλλεται η άμεση παρέμβαση όλων των αρμοδίων που μπορούν να παράσχουν ψυχολογική και συναισθηματική στήριξη στους μαθητές μας όπως:

- Οι Βοηθοί Διευθυντές,
- Οι υπεύθυνοι καθηγητές τμημάτων και
- Οι διδάσκοντες καθηγητές, οι οποίοι παρακολουθούν καθημερινά τη συμπεριφορά των παιδιών στην τάξη.

Οι εκπαιδευτικοί, όπως πολύ καλά γνωρίζουμε, δεν πρέπει να περιορίζονται μόνο στην κάλυψη της ύλης του αναλυτικού προγράμματος, αλλά να διαθέτουν χρόνο για την ψυχολογική στήριξη και συμπράσταση των μαθητών που παρουσιάζουν δυσπροσάρμοστη συμπεριφορά. Οι καθηγητές Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής στοχεύουν στο να βοηθήσουν τα παιδιά να αναπτύξουν θετική εικόνα για τον εαυτό τους και να αποκτήσουν τα κατάλληλα εφόδια, τις απαραίτητες δεξιότητες για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προσωπικών, οικογενειακών ή και κοινωνικών προβλημάτων της ζωής. Είναι επίσης, καθοριστικής σημασίας ο ρόλος που διαδραματίζουν για την αντιμετώπιση σοβαρών προβλημάτων που παρουσιάζονται στο σχολείο, σε συνεργασία με την Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, το Γραφείο Ευημερίας, η Ομάδα Άμεσης Παρέμβασης, η Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης και η Σχολική Κοινωνική Λειτουργός. Τέλος θεωρώ ότι η επιτροπή του Καθηγητικού Συλλόγου για την πρόληψη της βίας και της παραβατικότητας μπορεί να αναπτύξει πλούσια δραστηριότητα με την εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων, δράσεων, διαλέξεων και βιωματικών εργαστηρίων τα οποία να στοχεύουν στην ομαλή επανένταξη των επηρεαζόμενων μαθητών στο κοινωνικό σύνολο.

Ανεξάρτητα από τα πολλαπλά προβλήματα που αναφέρονται και που ενδεχομένως να αυξηθούν ακόμη περισσότερο, νιώθω την ανάγκη να υπογραμμίσω το γεγονός ότι για οποιαδήποτε προβλήματα και δυσκολίες προκύπτουν, ο ρόλος του σχολείου παραμένει σταθερά προσηλωμένος στην προσφορά μόρφωσης, αγωγής και ανθρωπιστικής παιδείας. Ο ρόλος που διαδραματίζει η εκπαιδευτική ηγεσία προς την

κατεύθυνση της διασφάλισης και της αποτελεσματικής διδασκαλίας είναι καθοριστικός. Το σχολείο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τους μαθητές και το οικογενειακό τους περιβάλλον και συνεπώς τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα δεν περιορίζονται μόνο στους ίδιους τους μαθητές αλλά επεκτείνονται και στο οικογενειακό τους περιβάλλον.

Αναντίλεκτα το σχολείο μετατρέπεται σε φάρο για τους νέους μας, αφού προβάλλει ως απάντηση στα σημερινά αδιέξοδα και στη δύσκολη κατάσταση που διέρχεται ο τόπος μας.

Είμαι σίγουρος πως το ενδιαφέρον υπάρχει αρκεί να ενεργοποιηθούμε όλοι πραγματικά.

Γεώργιος Χατζημιχαήλ

Νοέμβριος 2013